

KOP VAN JUT

Iemand moest het doen. Iemand moest het benoemen. En daarom zei D66-Kamerlid Tjeerd de Groot: halveer de varkens- en kippenstapel. Bedreigingen waren zijn deel. Hij kijkt terug op een bewogen week. „Boerenbestuurders zouden bij zichzelf te rade moeten gaan.”

Het is maandagmiddag. Het is nog lang niet zeker of Tjeerd de Groot de volgende dag het protestpodium op het Haagse Malieveld zal beklimmen. De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid heeft twijfels. De dreigementen aan het adres van De Groot zijn serieus.

Het Tweede Kamerlid van D66 heeft een bizarre week achter de rug. Die maandag voor het grote boerenprotest zitten we in het Tweede Kamergebouw, hij heeft de afspraak al drie keer moeten verzetten. De coalitie hield van tien tot twaalf uur topberaad op het ministerie van Landbouw. Het code-woord: stikstof. Het is, zegt hij, onbetwist de grootste klus die op het bordje ligt van het kabinet-Rutte III.

De Groot wil niet wegduiken voor de waarheid. Net zoals hij niet wil wegduiken voor boeren die boos op hem zijn. „Ik snap dat. Maar het huidige systeem is niet meer houdbaar. Iedereen verdient aan de boer, behalve hij. Dus is het hoog tijd dat we het systeem veranderen.”

Hij gooid een steen in de vijver door zijn uitspraak dat de helft van de kippen- en varkensstapel moet inkrimpen. Het was de lont in het kruitvat van de boeren die dinsdag zo massaal naar Den Haag trokken.

De Groot werd de belichaming van Randstedelijk Den Haag dat er helemaal niets van begreep. Dat Randstedelijke Den Haag, dat opnieuw een zondebok vond in de agrarische sector.

100 PROCENT FRIES

Tjeerd de Groot (51) groeide op in Haarlem. „Maar ik ben genetisch honderd procent Fries.” Zijn vader, 91 jaar, woont in Akkrum, aan de Boarn. Zijn ouders keerden dertig jaar geleden terug naar het Friesland waar ze vandaan kwamen.

Als tiener fietste De Groot in de vakanties van Haarlem naar Friesland, dwars door alle polders in Noord-Holland, met de boot over het IJsselmeer. En dan een oneindig stuk door het Friese groen. Twee jaar geleden fietste hij met zijn oude vader nog langs de Alde Feanen. Ze passeerden een stoppelveld waar net de maïs was geoogst. Het wemelde er van de meeuwen. „Dan denk je: daar gaat iets niet goed.”

Zijn opa van moederskant, opa Visser, had een tuinderij aan Het Meer in Heerenveen.

De zoon nam het bedrijf over, maar het bedrijf rendeerde niet. De tuinderij ging failliet. Op de plek staat nu tuincentrum Bos Tuin en Dier.

Het gebeurde tijdens de tweede oliecrisis in 1982. De Groot was 14. Het gedwongen stoppen van een dierbaar familiebedrijf was ronduit naar. „Dat heeft, eh ..., dat raakt je.” Misschien was het wel bepalend voor zijn werk van vandaag. „Dat je ergens het gevoel hebt: dit is de moeite waard om je voor in te zetten.”

MANSHOLT

Hij studeerde milieu- en bestuurskunde in Leiden en promoveerde op de Europese onderhandelingen over de hervormingen van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. De Groningse EU-commissaris Sicco Mansholt was de trekker daarvan. De Groot sprak hem in 1994, een jaar voor zijn dood. Zijn proefschrift ging over de vraag waarom dat landbouwbeleid zo lastig te veranderen is. „Mansholt vertelde me dat zijn model eigenlijk te succesvol is geweest. Hij had het belang van de boeren in het oog, hij wilde hen een fatsoenlijk inkomen geven.”

Het plan-Mansholt stond een Europese intensieve landbouw voor. Schaalvergroting was het toverwoord. En hoe! De Nederlandse agrarische sector maakte sinds de jaren zeventig ongekende sprongen voorwaarts. Gaandeweg kreeg Sicco Mansholt oog voor de nadelen van zijn plan. Het beroemde ‘Gat van Rotterdam’ is er zo een; de haven bleef open voor importen van buiten Europa. Het leidde tot de enorme aanvoer van soja voor de veevoerindustrie.

Het ‘meer en groter’ zweepde de boeren op in een economisch model waarin ze alleen met een steeds intensievere productie het hoofd boven water konden houden. „En dat zie je dus overal om je heen gebeuren. Ook in Friesland. We moeten constateren dat we de nadelen niet goed hebben opgelost.”

VOLHOUDEN

Via wat zijwegen – hij was onder meer de rechterhand van Landbouwminister Laurens Jan Brinkhorst – werd De Groot in 2010 directeur van de Nederlandse Zuivelorganisatie. „Toen heb ik al gezegd: het gaat niet goed. Dit houden we als sector niet vol. We zijn niet in staat binnen de milieuraandvoorwaarden te produceren. Dat typisch Nederlandse

gezinsbedrijf, met die koe in de wei, met die oude weilanden met oud hoog gras, het kan niet meer.”

Hij refereert aan zijn fietstochten. „Friesland is rechtgetrokken omdat we meer eiwit willen hebben. Maar dat is niet wie wij willen zijn. De Chinezen vertrouwen ons omdat we op een veel vriendelijker manier met de dieren en met het land omgaan. Daarbij hoort niet per se de allerhoogste productie. Daarbij horen ook de weidevogels. Het oude gras.”

Binnen de NZO maakte hij zich sterk voor de duurzame zuivelketen. Hij zag dat „de sector zelf niet in staat was om voldoende richting te geven”. „Iedere boer zit gevangen in dat economische model. Hij kan alleen maar méér produceren door bij de bank een lening aan te vragen. Alleen de politiek kan dit oplossen. Dus toen ben ik de Tweede Kamer ingegaan.”

Dat was in maart 2017.

“WE MOETEN LEREN DAT HET ANDERS KAN, DAT JE GRAS MET RUST LAAT.”

Hij vertelt over de drie grote bewegingen die hem voorstaan om de kringlooplandbouw te bewerkstelligen. De eerste is het dichten van dat ‘Gat van Rotterdam’; veevoer van buiten zou helemaal niet nodig moeten zijn. „Varkens zijn opruimers, kippen zijn pikkers, koeien zijn graseters.”

Punt twee: de mest van waarde maken. En punt drie: de bodem herstellen. „Sinds Mansholt zijn we de bodem gaan bewerken met chemie en met kunstmest. Het is zo zonde, terwijl de natuur juist zo vriendelijk is voor ons. We moeten leren dat het anders kan. Dat je gras met rust laat. Dat je geen maïs hoeft te verbouwen. Daar is een koe trouwens ook helemaal niet voor gemaakt.”

NIET FIJN

Iemand moest het doen. Iemand moest het benoemen. De Groot kreeg na zijn halveringsuitspraak heel wat verwensingen over >>

Paspoort

Naam Tjeerd Cornelis de Groot
Geboren 10 april 1968 in Haarlem
Opleiding vwo, Spaarne Scholengemeenschap, Haarlem; studeerde bestuurskunde aan de Rijksuniversiteit Leiden; promoveerde op EU-onderhandelingen over hervormingen van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
Werk vanaf 1997 beleidsmedewerker op het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij; vanaf 2000 politiek adviseur van minister Laurens Jan Brinkhorst; vanaf 2002 directielid Internationale Zaken op dat ministerie; vanaf 2005 Landbouwraad op de Nederlandse ambassade in Berlijn; vanaf 2010 directeur van de Nederlandse Zuivel Organisatie
Politiek sinds 23 maart 2017 lid van de Tweede Kamer namens D66; woordvoerder landbouw en visserij, natuur, dierenwelzijn, voedsel(productie), wadden, krimp en toerisme
Privé vriendin, woont in Haarlem